

Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В., Кан О. Ю.*

**НАДЗВИЧАЙНА ОСОБИСТІТЬ
БОРИСА ОЛЕКСАНДРОВИЧА КАНА**

Кожна людина неповторна, але далеко не кожна зробила для свого міста (села, країни) щось суттєве, спрямоване на розвиток суспільства. Такою людиною для Херсонщини став Борис Олександрович Кан – учитель не лише за професією, а й за покликанням. Це особистість, яку родичі, друзі, знайомі та колеги називали вчителем по життю.

Борис народився 25 серпня 1937 року в м. Херсоні. Його батько – Олександр Ісакович Кан (1912-1977 рр.) працював завідуючим перукарнею № 33 (пізніше перукарня «Киянка»), яка була однією з кращих на Херсонщині. Напевне, від батька до сина передалися неабиякі організаторські здібності, любов до праці, уважне ставлення до людей.

Життя Бориса Олександровича нерозривно пов'язане з освітою. Він із задоволенням учився, з легкістю засвоював навчальний матеріал, захоплювався точними науками, обожнював фізику та математику, мав хист до цих наук, що й зумовило вибір спеціальності. А початком його педагогічного шляху став вступ на факультет фізики і математики Херсонського державного педагогічного інституту імені Н. К. Крупської (1955 р.). Окрім того, що Б. О. Кан був студентом-ерудитом, він займався спортом – грав у чоловічій баскетбольній команді інституту, де ключовими гравцями були чотири студенти фізмату, у тому числі й Борис. Ця команда постійно брала участь у змаганнях різного рівня та, як правило, виборювала призові місця.

Після закінчення вишу (1960 р.) Борис отримав кваліфікацію вчителя математики і фізики середньої школи. Трудову біографію розпочав на посаді вчителя математики Херсонської середньої школи № 29 імені В. В. Маяковського, де пропрацював три роки і проявив надзвичайні організаторські здібності.

У 1963 році Бориса Олександровича перевели на посаду вчителя математики та фізичного виховання до Херсонської середньої школи № 13, де він показав себе не тільки талановитим педагогом, а й креативним організатором позакласних заходів та оглядів художньої самодіяльності.

У подальші роки Б. О. Кан працював учителем у Херсонських школах №№ 29, 16, 47, завучем школи № 14, директором школи № 33.

* © Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В., Кан О. Ю.

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Педагог сумлінно та старанно викладав свій предмет. Любов та талант до математичних дисциплін дозволяли зацікавлювати учнів, які й нині згадують, що вміння пояснювати будь-яку тему в їхнього вчителя було неперевершеним (навіть ті учні, які вважалися нездібними до математики, сприймали матеріал з легкістю). Високий професіоналізм та педагогічна майстерність Бориса Олександровича вражали колег.

Не менш професійною була його діяльність у якості класного керівника. Вихованцям надзвичайно подобались позакласні заходи, які організовував Борис Олександрович. Це закономірно, адже він мав неординарний погляд на речі, вишуканий смак та почуття гумору, а найголовніше – любив своїх вихованців та піклувався про них. Батьки учнів завжди могли звернутися до нього по допомогу. Якби проблеми не виникали у вихованців, учитель швидко знаходив шляхи їх вирішення, не шкодячи певній дитині, підтримуючі її інтереси.

Працюючи в школах на посадах учителя, завуча та директора, Б. О. Кан неодноразово отримував подяки за сумлінну працю, підготовку зразкових уроків, проведення та організацію цікавих позакласних заходів, зразкових оглядів художньої самодіяльності. Останнє не було випадковим, оскільки його студентські роки безпосередньо пов'язані з ансамблем «Берізка». Хоча Борис Олександрович брав не дуже активну участь у діяльності ансамблю, але мав гарний музикальний слух і завжди підтримував усі ідеї членів колективу. Після закінчення вишу доля не розлучила колишнього студента з інститутом та «Берізкою». Так, він був класним керівником майбутніх студентів Херсонського державного педагогічного інституту, які згодом ставали солістами та відомими учасниками цього колективу. Тому Б. О. Кана завжди запрошували на концерти «Берізки», які він залюбки відвідував.

З 1978 року Борис Олександрович пов'язує свою педагогічну діяльність з професійно-технічною освітою. Цього ж року його призначають на посаду завідуючого навчально-методичним кабінетом обласного управління професійно-технічної освіти.

Б. О. Кан разом з іншими колегами з обласного управління профтехосвіти активно береться за нову для нього справу. Вони оновлювали, удосконалювали та розвивали навчально-матеріальну базу професійно-технічних училищ Херсонщини, адже в багатьох закладах, особливо в сільських, бракувало необхідного оснащення, навчальних приміщень та лабораторій, навчально-методичної літератури тощо. Під керівництвом Бориса Олександровича приводилися до ладу та оснащувалися на-

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

вчальні аудиторії в найменш забезпечених профтехучилищах регіону. Він також проводив виховну роботу з учнями училищ, організовував для них практику на підприємствах Херсонщини. У ці роки виходить друком навчально-методичний посібник Б. О. Кана з проблем професійно-технічної освіти, де окреслено шляхи її вдосконалення та вирішення актуальних освітніх проблем того часу.

Закономірно, що плідна робота Бориса Олександровича на посаді завідуючого навчально-методичним кабінетом обласного управління професійно-технічної освіти була відзначена численними подяками (за оновлення навчально-матеріальної бази училищ, проведення виробничих практик, сумлінну працю та сумлінне ставлення до виконання службових обов'язків, навчання та виховання молоді тощо) і нагрудними знаками «Відмінник профтехосвіти» та «Ветеран праці».

У 1988 році Б. О. Кана призначили на посаду директора Херсонського професійно-технічного училища № 10, яке педагог очолював протягом 19 років та зробив взірцевим закладом (до нього вступити можна було лише на конкурсній основі). Працюючи в училищі, Борис Олександрович удосконалював та розширяв навчально-методичну та матеріально-технічну бази закладу. Завдяки його наполегливій праці та цілеспрямованості в училищі відкрили нову та популярну донині спеціальність «Перукар-модельєр». Для навчання перукарській справі обладнали необхідним устаткуванням декілька майстерень-лабораторій. Директор училища завжди цікавився не тільки навчальним процесом, а й позааудиторною роботою студентів. Під його керівництвом вихованці залюбки влаштовували концерти, покази мод та майстер-класи перукарського мистецтва. Для проведення цих та інших заходів спільними зусиллями всіх членів колективу училища було обладнане належним чином відповідне приміщення.

Б. О. Кан багато уваги приділяв фізичному вихованню та спорту в підпорядкованому йому училищі. Вихованці брали активну участь у багатьох спартакіадах, що проводилися серед профтехучилищ, та в інших змаганнях, де, зазвичай, посідали призові місця. На базі Херсонського професійно-технічного училища № 10 було створено жіночу футбольну команду, яка гідно представляла заклад на місцевих та регіональних змаганнях.

Директор училища особисто піклувався про вихованців закладу. Його дружина Людмила Михайлівна Кан (1937-2016 рр.) згадувала, що Борис Олександрович неодноразово приносив з дому бутерброди для дітей-сиріт, які навчалися в училищі.

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Особливо, коли там не було світла, а тому їдальня була не в змозі забезпечити учнів харчуванням.

До речі, Людмила Михайлівна працювала головним економістом на таких підприємствах, як: «Облрембудтрест» та «Херсонліфт». Разом із Борисом Олександровичем вони виховували двох дітей та двох онучок. Старший син – Юрій Борисович Кан (1961 р.) – кандидат педагогічних наук, доцент, голова Херсонського обласного відділення Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти та науки України. Молодший син – Олександр Борисович (1973-2012 рр.) закінчив Херсонський державний університет, був членом Херсонської збірної команди з баскетболу. Онучки: Олена Юріївна Кан (1982 р.) – викладач Херсонського державного університету та Євгенія Юріївна Кан (2008 р.) – школярка.

За багаторічну плідну працю Борис Олександрович отримав почесний знак «Відмінник освіти України» (1997 р.), нагороджений знаком «Антон Макаренко» (2007 р.), численними подяками і грамотами.

Чуйність, доброта, відчуття справедливості зібрали навколо вчителя багато освічених, інтелігентних та хороших людей. Головною рисою Б. О. Кана, яку називають його друзі, було вміння дружити. Це тяжка праця, яка потребує самовідданості, уміння слухати, щирості, доброти, відкритості. Усі ці якості поєднувалися в особі Бориса Олександровича. Будь хто з його друзів у будь-який час мав змогу звернутися до нього за порадой чи допомогою та отримати їх.

Рік назад (22 грудня 2015 р.) серце Бориса Олександровича зупинилося. Багато людей, які працювали з ним, просто знали його або йшли по життю пліч-о-пліч, нині вшановують його пам'ять. Сказано безліч різних теплих слів, згадано чимало цікавих та гумористичних випадків, але ключовими словами, які звучать у кожному висловлюванні його колег, друзів, знайомих, є такі: учитель, доброта, гумор, повага, інтелігентність. Саме цими словами можна схарактеризувати його надзвичайну особистість: особистість учителя за професією та вчителя по життю, особистість людини доброї та інтелігентної, особистість цікавого співрозмовника з відмінним почуттям гумору, яку любитиме, поважатиме та пам'ятатиме не одне покоління людей.